

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS SMULKIŪJŲ VEŽĖJŲ UAB „A“, B ĮMONĖS, C ĮMONĖS SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ, VILKAVIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2022-03-07 Nr. 4D-2021/2-1464
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas Marijampolės savivaldybės smulkiųjų vežėjų; UAB „A“, B įmonės, C paslaugų įmonės (toliau vadinama – Įmonės) (toliau visi vadinami – Pareiškėjai; Vežėjai) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Marijampolės savivaldybės administracijos (toliau vadinama ir – Marijampolės savivaldybė arba Administracija) ir Vilkaviškio rajono savivaldybės (toliau vadinama ir – Vilkaviškio r. savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai sprendžiant (organizuojant) vežimo vietinio susisiekimo maršrutais klausimus bei „žlugdant smulkiųjų vežėjų verslą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2. Pareiškėjai Skunde pateikia toliau nurodytą informaciją:

2.1. „Marijampolės savivaldybės administracija nuo 2021 m. gruodžio 02 d. keleivių pervežimo paslaugas visais Marijampolės savivaldybės priemiestiniais vietinio susisiekimo maršrutais be konkurso perdavė vykdyti vienam vežėjui – UAB D [toliau vadinama – Bendrovė], tokiu būdu neatsižvelgė nei į Vežėjų (nors mes iki 2021-12-01 d. aptarnavome per 70 % priemiestinių maršrutų) prašymus leisti dirbti iki konkurencingos procedūros būdu parinkto vežėjo atėjimo, leisti mums vežti keleivius savo pačių sukurtais (ar savivaldybės pakoreguotais maršrutais), nei į LR konkurencijos tarybos, LR Seimo narių, Marijampolės savivaldybės tarybos kontrolės komiteto, kitų viešojo administravimo subjektų rekomendacijas“.

2.2. „Marijampolės savivaldybė jau nuo 2019 metų Vežėjams žadėjo vykdyti konkurencingas procedūras vežėjo parinkimui, tačiau to nesugebėjo padaryti, tuo pačiu laukė, kol mūsų sutartys pasibaigs ir jų toliau po 2021-12-01 d. netęsė. Savivaldybei nevykdant konkurencingos procedūros, mes, smulkieji vežėjai pagrįstai tikėjome, kad sutartys mums bus pratęstos / sudarytos naujos, kaip ir ankstesniais kartais (keleivių vežimą vykdome nuo 2000 metų, savo lėšomis, turtu, iniciatyva) ir mes galėsime dirbti iki konkurencingos procedūros būdu parinkto vežėjo atėjimo, bet konkursas per 2 metus nepaskelbtas, o šį kartą sutartys jau netęsimos. Bet sutartys 2021-12-01 d. pasibaigė ir Bendrovei, priešingai nei mums, duoti leidimai vežti keleivius visais, ir mūsų iki 2021-12-01 d. aptarnautais, priemiestiniais maršrutais, be konkurso, o mes išvyti, mūsų įmonės sužlugdytos.“

2.3. „Marijampolės savivaldybės administracijai panaikinus gyventojams, moksleiviams būtiną, visuomenei reikalingą, nenuostolingą maršrutą Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–Kybartų munitinė, gyventojų poreikiams pritaikytą maršruto eismo tvarkaraštį, keleivių pervežimas

Marijampolės–Vilkaviškio kryptimi nuo 2021-12-02 d. be konkurso perduotas UAB E[toliau vadinama – Bendrovė-1], vežėjui, veikiančiam Vilkaviškio savivaldybėje.“

2.4. „Pažymėtina, kad iki 2021-12-01 d. Bendrovė-1 keleivius vietinio susisiekimo maršrutu Marijampolė–Vilkaviškis vežė tik vieną kartą per dieną. 2021-11-08 d. raštu [...] Vilkaviškio rajono savivaldybės meras pateikė informaciją, kad „Vilkaviškio rajono savivaldybės administracijoje rengiami dokumentai dėl viešojo konkurso vežėjo (operatoriaus) parinkimo viešųjų paslaugų išpareigojimams vykdyti Vilkaviškio rajono savivaldybėje“, atsiųstas maršruto Nr. 22 Vilkaviškis–Marijampolė–Vilkaviškis eismo tvarkaraštis, C įmonė „mandagiai pakviesta“ dalyvauti konkurse bendrąja tvarka, tačiau, nuo 2021-12-02 d. panaikinus C įmonės aptarnaujamą maršrutą Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–Kybartų muitinė, keleivių pervežimas Vilkaviškio–Marijampolės kryptimis jau po 8 kartus per dieną abejomis kryptimis perduotas vykdyti Bendrovei-1, tik jau be konkurso. C įmonės aptarnaujamas maršrutas Marijampolėje naikinamas, Vilkaviškio rajono savivaldybė C paslaugų įmonei nurodo sekti informaciją ir dalyvauti konkurse, tačiau tuo pat metu perduoda keleivių pervežimą Marijampolės–Vilkaviškio kryptimi, užsukant į Gižų miestelį, vykdyti vežėjui Bendrovei-1.“

2.5. „Iš mūsų, smulkių vežėjų, atimama galimybė vežti keleivius reguliaraus susisiekimo vietiniais (priemiestiniais) maršrutais, konkursai nesuorganizuoti, leidimai nepratęsimi tam, kad tas pačias transporto paslaugas be konkursų galėtų vykdyti kiti rinkos dalyviai – didieji vežėjai – Bendrovė ir Bendrovė-1.“

3. Pareiškėjai prašo: „išsiaiškinti, kokių pagrindų (sudarytas vidaus sandoris ar kitas dokumentas) keleivių pervežimas vietiniais priemiestiniais maršrutais perduotas vykdyti“ Bendrovei ir Bendrovei-1.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjų nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Marijampolės savivaldybę, Vilkaviškio r. savivaldybę, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministeriją (toliau vadinama – Ministerija), Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybą (toliau vadinama – Taryba) prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Marijampolės savivaldybė Seimo kontrolierę informavo, pateikė dokumentus:

5.1. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) 2007 m. spalio 23 d. Nr. 1370/2007 „Dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinantį Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70“ 5 straipsnio 5 dalis suteikia teisę savivaldybei imtis skubių priemonių, apimančių, be kita ko, ir sutarties sudarymą ne konkurso būdu, jei kyla rimtas pavojus, kad paslaugų teikimas nutrūks. Siekiant užtikrinti, kad gyventojai gautų kokybiškas, prieinamas ir nepertraukiamas viešąsias paslaugas, Marijampolės savivaldybė ir Bendrovė 2021 m. lapkričio 16 d. sudarė Laikinąją keleivinio kelių transporto vietiniais (priemiesčio) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo sutartį. Ši laikinoji sutartis įsigaliojo nuo 2021 m. gruodžio 2 d.“;

5.2. „2021 m. lapkričio 9 d. inicijuota įtraukimo į viešųjų pirkimų planą procedūra, tačiau procedūros nebuvo pradėtos vykdyti, nes Taryba 2022 m. sausio 13 d. raštu Nr. (2.11-45) 6V-43 „Dėl informacijos pateikimo“ informavo, kad Administracijos ir Bendrovės sudaryta Laikinoji keleivinio kelių transporto vietiniais (priemiesčio) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo sutartis atitinka LR viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnyje numatytus vidaus sandoriui keliamus

reikalavimus“;

5.3. „Vidaus sandoris gali būti sudaromas, kai tenkinamos LR viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje išdėstytos sąlygos: 1) perkančioji organizacija kitą perkančiąją organizaciją kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį, darydama lemiamą įtaką jos strateginiams tikslams ir reikšmingiems sprendimams, įskaitant sprendimus dėl: ilgalaikio turto investavimo, perleidimo, nuomos, įkeitimo, hipotekos; kitų ūkio subjektų akcijų įsigijimo arba perleidimo; teisės valdyti ūkio subjekto (subjektų) skyrius perdavimo. Tokią kontrolę gali atlikti ir kitas juridinis asmuo, kurį patį tokiu pačiu būdu kontroliuoja perkančioji organizacija; 2) per paskutinius 3 finansinius metus daugiau kaip 80 procentų kontroliuojamos perkančiosios organizacijos gautų vidutinių pajamų iš pirkimo–pardavimo sutarčių sudaro pajamos, gautos iš sutarčių, sudarytų su kontroliuojančia perkančiąja organizacija ar su juridiniais asmenimis, kuriuos kontroliuoja ta perkančioji organizacija, ir skirtų jos (jų) poreikiams tenkinti ar funkcijoms atlikti. Jeigu kontroliuojama perkančioji organizacija vykdė veiklą trumpiau kaip 3 finansinius metus, tai atitinkami rezultatai turi būti numatyti pagal jos veiklos planus; 3) kontroliuojamoje perkančiojoje organizacijoje nėra tiesioginio privataus kapitalo dalyvavimo.

Bendrovė 2021 m. gruodžio 29 d. raštu Nr. 2-234 „Dėl informacijos pateikimo“ informavo, kad 87,65 proc. gautų vidutinių pajamų iš pirkimo–pardavimo sutarčių sudaro pajamos, gautos iš sutarčių, sudarytų su Administracija ar su juridiniais asmenimis, kuriuos kontroliuoja Administracija, ir skirtų jos (jų) poreikiams tenkinti ar funkcijoms atlikti per paskutinius 3 finansinius metus. Bendrovė nėra tiesioginio privataus kapitalo dalyvavimo, 100 proc. akcijų priklauso vienam steigėjui Marijampolės savivaldybei, todėl galima teigti, kad sutartis sudaryta su Bendrove atitinka LR viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnyje vidaus sandoriams keliamus reikalavimus“;

5.4. „Pagal Vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 1 punktą, Administracija gali LR viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pavesti keleivių vežimo paslaugos teikimą Bendrovei. Vietos savivaldos įstatyme nėra numatyta pareiga savivaldybei organizuoti konkurencingą procedūrą paslaugos teikėjui parinkti, nes yra tenkinama viena iš Vietos savivaldos 9 straipsnio 2 dalies sąlygų. Keleivių vežimo paslaugos yra priskiriamos Vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytoms paslaugoms“;

5.5. „2022 m. sausio 31 d. Marijampolės savivaldybės taryba (toliau – Taryba) svarstys sprendimo projektą „Dėl vidaus sandorio sudarymo“. Tarybai pritarus siūlomam sprendimo projektui, Administracija ir Bendrovė sudarys vidaus sandorio sutartį dėl keleivių vežimo paslaugos vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais“;

5.6. „Administracija niekada nežadėjo vežėjams, kad po 2021 m. gruodžio 1 d. bus sudaromos naujos Viešųjų paslaugų teikimo sutartys ar pratęsimi anksčiau išduoti leidimai. O kaip tik tiek raštu, tiek žodžiu, informavo, kad leidimai vežti keleivius vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutais nebus pratęsimi, nes daugelio iki 2021 m. gruodžio 1 d. buvusių priemiestinių reguliaraus susisiekimo maršrutų tiesiog nebeliks arba jie bus apjungiami ar koreguojami“;

5.7. „Administracija ir vežėjų įmonės 2016 m. gruodžio 1 d. sudarė Visuomenės aptarnavimo sutartis. Šių sutarčių 19 punkte nurodoma, kad sutartys įsigalioja nuo pasirašymo dienos ir galioja iki 2021-12-01. Administracija sutarčių nenutraukė, jos pasibaigė galioti sutartyje suėjus nustatytam terminui, t. y. 2021 m. gruodžio 1 d. Vadovaujantis LR viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, Administracija negali sutarčių pratęsti, o privalo organizuoti viešųjų pirkimų procedūras arba sudaryti vidaus sandorį, jei atitinka visus LR viešųjų pirkimų įstatymo jam keliamus reikalavimus“;

5.8. „Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. vasario 14 d. įsakymo Nr. 3-62 „Dėl leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių patvirtinimo“, 26 punkte numatyta, kad apie priimtą sprendimą panaikinti leidimą arba nepratęsti leidimo galiojimo termino <...> kompetentinga įstaiga privalo pranešti vežėjui ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki leidimo panaikinimo arba galiojimo datos pabaigos. Vadovaudamasi teisės

akto reglamentavimu, Administracija 2021 m. rugpjūčio 3 ir 4 d. raštais SA-6847, 6893, 6846, 6849, 6894, 6895 informavo vežėjus, kad leidimai vežti keleivius priemiestiniais reguliaraus susisiekimo maršrutais nuo 2021 m. gruodžio 2 d. nebus pratęsti. Apie leidimų nepratęsimą vežėjai jau žinojo ir anksčiau“;

5.9. „Siekiant užtikrinti, kad gyventojai gautų kokybiškas, prieinamas ir nepertraukiamas viešąsias paslaugas, Administracija ir Bendrovė 2021 m. lapkričio 16 d. sudarė Laikinąją keleivinio kelių transporto vietiniais (priemiesčio) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo sutartį (7 priedas). Ši laikinoji sutartis įsigaliojo nuo 2021 m. gruodžio 2 d. ir galios iki tol, kol Administracija LR viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka atrinks nuolatinį paslaugų teikėją ir sudarys su juo sutartį dėl keleivių vežimo priemiestiniais reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais, bet ne ilgiau nei 2 m.“;

5.10. „Iki 2021 m. gruodžio 1 d. buvo patvirtintas 16 priemiestinių reguliaraus susisiekimo maršrutų sąrašas. Administracija optimizavo iki šiol buvusius 16 keleivių vežimo priemiestinių reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutus ir Administracijos direktorius 2021 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. DV-1490 „Dėl keleivių vežimo vietinio (priemiesčio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų sąrašo patvirtinimo“ patvirtino sąrašą 11 priemiestinių reguliaraus susisiekimo maršrutų, kurie įsigaliojo nuo 2021 m. gruodžio 2 d. Priemiestinių reguliaraus susisiekimo maršrutų pakeitimai: 7 maršrutai buvo panaikinti: [...]; 1 maršrutas Nr. 28 [...] buvo padalintas į 2 maršrutus ir koreguojamos jų kursavimo trasos: Nr. 18 [...] ir Nr. 19 [...]; 6 maršrutų buvo koreguojama kursavimo trasa: [...].“;

5.11. „Optimizuojant maršrutų sąrašą nebuvo atliekama keleivių srautų analizė, kadangi šalyje prasidėjusi Covid-19 pandemija ir paskelbto karantino apribojimai turėjo įtakos viešuoju transportu vykstančių žmonių srautams. Karantino mėnesiais viešuoju transportu važiuojančių keleivių skaičius buvo sumažėjęs net apie 70 proc., tad atlikti keleivių srautų analizę buvo netikslinga. Parduotų bilietų skaičius: 2019 m. – 937 114 vnt., 2020 m. – 526 103 vnt., o 2021 m. – 453 670 vnt.“;

5.12. „Administracija atliko priemiestinių reguliaraus susisiekimo maršrutų analizę [...]. Administracijos direktorius 2021 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. DV-1490 „Dėl keleivių vežimo priemiesčio reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų patvirtinimo“ patvirtino keleivių vežimo vietinio (priemiesčio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų sąrašą, o 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. DV-1515 „Dėl keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų eismo tvarkaraščių patvirtinimo“ – vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutų eismo tvarkaraščius. Abu minėti įsakymai įsigaliojo nuo 2021 m. gruodžio 2 d.“;

5.13. „Vadovaudamasi LR vietos savivaldos įstatymo 4 str. 9 d. ir 36 str., Administracija 2021 m. lapkričio 19 ir 24 d. informaciją apie naujus ir pasikeitusius priemiestinius reguliaraus susisiekimo maršrutus, reisų dažnumą, eismo tvarkaraščius, kursavimo trasas pateikė gyventojams susipažinti internetinėse svetainėse www.marijampole.lt ir www.facebook.com. Gyventojai teikė pastabas, pasiūlymus ir pageidavimus dėl reisų dažnumo, eismo tvarkaraščių koregavimo. Į gyventojų išsakytas pastabas Administracija atsižvelgė“;

5.14. „2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. DV-1515 „Dėl keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų eismo tvarkaraščių patvirtinimo“ buvo patvirtinti eismo tvarkaraščiai, kurie įsigaliojo nuo 2021 m. gruodžio 2 d., tačiau, gavus gyventojų pastabas ir pageidavimus, Administracija į jas atsižvelgė ir eismo tvarkaraščiai, reisų skaičius ir kt. buvo koreguojami“;

5.15. „Administracija [...] nuolatos kompensavo išlaidas (negautas pajamas) dėl keleiviams suteiktų važiavimo vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (toliau – lengvatos) ir nuostolius, patirtus vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus (toliau – nuostoliai) visiems vežėjams. C įmonei visą sutarties laikotarpį buvo kompensuojamos lengvatos, o nuostoliai – 2020–2021 m. Minėtos išlaidos C įmonei buvo kompensuojamos ne tik už maršrutą „Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–

Kybartų muitinė“, bet ir už kitą jų aptarnaujamą maršrutą „Mokolai–Liucinas–Liudvinavas–Užgiriai“. Pvz., už 2020–2021 m. laikotarpį C įmonė pateikė Administracijai e-sąskaitas šioms išlaidoms kompensuoti:

Išlaidos	2020 m.	2021 m.
Lengvat	18 992,25	25 158,69
Nuostol	12 754,39	13 073,16
Iš viso	31 746,64	38 231,85

Administracija visas C įmonės patirtas išlaidas kompensavo“;

5.16. „2021 m. gruodžio 1 d. pasibaigė galioti Administracijos ir C įmonės Visuomenės aptarnavimo sutartis vežti keleivius priemiestiniu reguliaraus susisiekimo maršrutu „Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“. Nuo 2021 m. gruodžio 2 d. Administracija nusprendė šį maršrutą panaikinti, atsižvelgiant į tai, kad didžiojoje maršruto dalyje aptarnaujami Vilkaviškio r. savivaldybės gyventojai (trasos ilgis yra 46 km.: Marijampolės savivaldybės teritorija – 8 km, Vilkaviškio r. savivaldybės – 38 km.), ir į tai, kad maršrutu „Marijampolė–Vilkaviškis“ ir atgal gyventojams yra galimybė keliauti Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos organizuojamu maršrutu bei 8 tolimojo susisiekimo tarpmiestiniais maršrutais“;

5.17. „Administracija 2021 m. gegužės 21 d. raštu Nr. SA-4417 [...] informavo Vilkaviškio r. savivaldybės administraciją apie maršruto panaikinimą nuo 2021 m. gruodžio 2 d. ir klausė apie jų galimybes užtikrinti Vilkaviškio r. gyventojų susisiekimą su Marijampolės miestu panaikinus šį maršrutą. Vilkaviškio rajono savivaldybės administracija 2021 m. liepos 16 d. raštu Nr. SD-852 [...] informavo, „Vilkaviškio r. savivaldybės vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutus aptarnaujantis vežėjas, esant poreikiui turi galimybes ir yra pasirengęs užtikrinti patogų rajono gyventojų susisiekimą Kybartų bei Marijampolės kryptimis, užsukant ir į Gižų miestelį“;

5.18. „2021 m. rugpjūčio 30 d. raštu Nr. SD-986 [...] informavo, kad 2021 m. liepos 28 d. vyko Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos Vietinio susisiekimo maršrutų eismo tvarkaraščių derinimo nuolatinės komisijos posėdis, kurio metu buvo svarstomas klausimas dėl priemiestinio reguliaraus susisiekimo maršruto Nr. 29 „Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“ susidariusių išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu, kompensavimo dalies Marijampolės savivaldybės administracijai. Posėdžio metu buvo nuspręsta, kad nėra poreikio maršrutą „Marijampolė–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“ pripažinti visuomenei būtinu. Susisiekimas Marijampolė–Vilkaviškis–Marijampolė ir Vilkaviškis–Kybartai–Vilkaviškis kryptimis yra užtikrintas. Reisų skaičius yra optimalus. Didesnio poreikio susisiekimui nėra, išskyrus reisą, 17.15 val. išvykstant iš Marijampolės į Vilkaviškį, ir reisą 17.50 val. – iš Vilkaviškio autobusų stoties į Marijampolę. Šiuo reisu Vilkaviškio r. savivaldybės administracija planuoja papildyti vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršruto reisų sąrašą. Šiuo metu reisai Vilkaviškis–Kybartai kryptimi jau yra papildyti“;

5.19. iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

5.19.1. Marijampolės savivaldybė 2021-07-26 raštu (atsakydama į 2021-07-21 prašymą) informavo C įmonę, kad nuo 2021-12-02 panaikins maršrutą Nr. 29 (nenurodyta šio sprendimo apskundimo tvarka);

5.19.2. UAB „A“ Marijampolės savivaldybės 2021-08-04 raštu buvo informuota, kad „leidimai vežti keleivius šiais priemiestiniais reguliaraus susisiekimo maršrutais nuo 2021 m. gruodžio 2 d. bus nepratęsti“; šio sprendimo apskundimo tvarka nenurodyta;

5.19.3. B įmonė 2021-08-04 raštu informuota, kad „leidimai vežti keleivius šiais priemiestiniais reguliaraus susisiekimo maršrutais nuo 2021 m. gruodžio 2 d. bus nepratęsti“; šio sprendimo apskundimo tvarka nenurodyta;

5.19.4. C įmonė 2021-08-04 raštu informuota, kad „leidimai vežti keleivius šiais

priemiestiniais reguliaraus susisiekimo maršrutais nuo 2021 m. gruodžio 2 d. bus nepratęsti“; šio sprendimo apskundimo tvarka nenurodyta;

5.20. Į Vežėjų 2021-08-17 prašymą Marijampolės savivaldybė atsakė 2021-09-10 raštu. Vežėjai informuoti, kad „Marijampolės savivaldybės administracija nuo 2021 m. gruodžio 2 d. ketina optimizuoti keleivių vežimo priemiestinių reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų skaičių“; šio sprendimo apskundimo tvarka nenurodyta;

5.21. Į C įmonės 2021-10-04 prašymą Marijampolės savivaldybė atsakė 2021-10-19 raštu. Įmonė informuota, kad „Marijampolės savivaldybės administracija savo pozicijos, dėl priemiestinio reguliaraus susisiekimo maršruto Nr. 29 „Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“ organizavimo nuo 2021 m. gruodžio 2 d., nekeičia, atsižvelgdama į išdėstytus argumentus Jums siųstuose 2021 m. liepos 26 d., rugpjūčio 30 d., rugsėjo 10 d. raštuose Nr. SA-6484, Nr. SA-7647 ir Nr. SA-8130“; informacija apie atsakymo apskundimo tvarką nepateikta;

5.22. Į Vežėjų 2021-11-23 prašymą Marijampolės savivaldybė atsakė 2021-11-30 raštu. Apskundimo tvarka tai pat nenurodyta;

5.23. Marijampolės savivaldybės taryba 2019-03-25 sprendimu Nr. 1-108 įpareigojo savivaldybės administracijos direktorių „organizuoti patvirtintų keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų vežėjų parinkimą“, „keisti, tvirtinti ir naikinti keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutus [...], atsižvelgiant į sezoniskumą ir tvirtinti maršrutų eismo tvarkaraščius, atsižvelgiant į gyventojų pageidavimus.“

6. Vilkaviškio r. savivaldybė informavo, pateikė dokumentus, iš kurių nustatyta:

6.1. „vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutą Nr. 29 „Marijampolės autobusų stotis–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“ nustatė ir panaikino Marijampolės savivaldybės administracija. Marijampolės savivaldybės administracija 2021-05-21 raštu Nr. SA-4417(11.4E) [...] informavo Vilkaviškio r. savivaldybės administraciją apie savo sprendimą nuo 2021 m. gruodžio 2 d. šį maršrutą panaikinti. Koku būdu ir kada apie tai buvo (ar nebuvo) informuota C įmonė, atsakyti negalime, nes tokios informacijos neturime. Vilkaviškio r. savivaldybės administracija 2021-07-16 raštu Nr. (13)(2.14)SD-852 [...] informavo Marijampolės savivaldybės administraciją, kad Vilkaviškio r. savivaldybės vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutus aptarnaujantis vežėjas, esant poreikiui, turi galimybes ir yra pasirengęs užtikrinti patogų rajono gyventojų susisiekimą Kybartų bei Marijampolės miestų kryptimis, užsukant ir į Gižų miestelį“;

6.2. „Maršrutą Marijampolės–Vilkaviškio kryptimi nuo 2012 metų aptarnauja vežėjas Bendrovė-1 (maršrutas Nr. 00159-1 Vilkaviškis–Marijampolė), o Vilkaviškio–Kybartų kryptimi – vežėjai Bendrovė-1 (maršrutas Nr. 00155-1 Vilkaviškis–Vištytis; maršrutas Nr. 00158-1 Kybartai–Vilkaviškis; maršrutas Nr. 00161-1 Vilkaviškis–Kybartai) ir UAB [...] (maršrutas Nr. 00179-2 Vilkaviškis–Kybartai–Vištytis; maršrutas Nr. 00180-2 Vilkaviškis–Kybartai; maršrutas Nr. 00181-2 Vilkaviškis–Varteliai). Kybartų kryptimi maršrutų eismo tvarkaraščiai keičiami nebuvo nesant poreikio, o Marijampolės kryptimi buvo pritaikytas esamo maršruto Nr. 00159-1 Vilkaviškis–Marijampolė eismo tvarkaraštis. Bendrovė-1 nuo 2021 m. gruodžio 2 d. keleivius pradėjo vežti patikslintu eismo tvarkaraščiu (pakoreguoti išvykimo ir atvykimo laikai, tvarkaraštis papildytas dviem reisais, skirtais gyventojams grįžti po darbo į namus, užsukant į Gižų miestelį). Pažymėtina, kad Vilkaviškio r. savivaldybės administracija nenustatė naujo maršruto, esamą maršrutą Nr. 00159-1 Vilkaviškis–Marijampolė pritaikė gyventojų poreikiams“;

6.3. „Apie pasikeitusį vežėją informuoti gyventojus pavesta Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos Gižų seniūnijai ir Bendrovei-1. Gyventojams apie pasikeitusį vežėją buvo informuota paskelbiant informaciją Gižų miestelio skelbimų lentoje“;

6.4. „C įmonės ir Gižų kaimo bendruomenės bendrą prašymą „Prašymas dėl sprendimo naikinti maršrutą persvarstymo“ Vilkaviškio r. savivaldybės administracija gavo 2021 m. rugpjūčio 11 d. Ankstesnis C paslaugų įmonės 2021 m. liepos 26 d. gautas prašymas dėl to paties dalyko jau buvo apsvarstytas Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos Vietinio susisiekimo maršrutų eismo

tvarkaraščių derinimo nuolatinės komisijos posėdyje, vykusiame 2021 m. liepos 28 d., kurio metu buvo priimtas sprendimas nepripažinti maršruto Marijampolė–Vilkaviškis–Kybartų muitinė visuomenei būtinu. Apie tai C įmonė informuota Vilkaviškio r. savivaldybės mero 2021-08-30 raštu Nr. (13)(2.14)SD-986 „Dėl maršruto Marijampolė–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“. Naujai komisijos posėdis dėl to paties dalyko nebuvo šaukiamas“

6.5. „Šiuo metu Vilkaviškio r. savivaldybės administracijoje vykdomas Keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutais Vilkaviškio r. savivaldybėje (mieste ir priemiestyje) paslaugos viešasis pirkimas. Apie tai, kad vežėjo parinkimui bus vykdomas viešasis pirkimas, Vilkaviškio r. savivaldybės mero 2021-08-30 raštu Nr. SD-986 „Dėl maršruto Marijampolė–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“ buvo informuota C įmonė bei pakviesta dalyvauti konkurse bendrąja tvarka“;

6.6. „vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 3-62 „Dėl leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių 12 punktu, kompetentinga įstaiga turi teisę pakeisti esamus maršrutus, jei keleivių paslauga netenkinama arba ji tenkinama, tačiau važiavimo sąlygos yra nepatenkinamos (keleivių netenkina važiavimo laikas arba dažnis). Pažymime, kad vežėjai vežti keleivius kompetentingos įstaigos nustatytu maršrutu pagal šios įstaigos nustatytas konkurso sąlygas parenkami konkurso būdu. Savivaldybės vykdomoji institucija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 171 straipsniu bei Vežėjų (operatorių) parinkimo visuomenės aptarnavimo įsipareigojimams vykdyti konkurso organizavimo ir visuomenės aptarnavimo sutarčių sudarymo ir nutraukimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 4 d. nutarimu Nr. 1132, su konkursą laimėjusiu vežėju sudaro visuomenės aptarnavimo sutartį. Vilkaviškio r. savivaldybės administracijoje rengiami dokumentai dėl viešojo konkurso vežėjo (operatoriaus) parinkimo viešųjų paslaugų įsipareigojimams vykdyti Vilkaviškio r. savivaldybėje, apie tai Vilkaviškio r. savivaldybės mero 2021 m. lapkričio 8 d. raštu Nr. SD-E-873 „Dėl maršruto Marijampolė–Vilkaviškis–Kybartų muitinė“ informuota C įmonė bei pakviesta dalyvauti konkurse bendrąja tvarka [...].“

7. Ministerija informavo:

„pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas yra viena iš savivaldybių savarankiškų funkcijų, kurią jos privalo vykdyti paisydamos veiklos skaidrumo, priimamų sprendimų teisėtumo ir asmenų lygiateisiškumo principų. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso (toliau – Kodeksas) 18 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad leidimus keleiviams vežti vietiniais maršrutais išduoda savivaldybių institucijos arba jų įgaliotos įstaigos pagal Susisiekimo ministerijos patvirtintas Leidimų išdavimo sąlygas.

Pagal Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių 10 punktą „vietinio (miesto ar priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutai nustatomi, keičiami ir panaikinami atitinkamos savivaldybės institucijos arba jos įgaliotos įstaigos iniciatyva.“ Kodekso 171 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „savivaldybių institucijos vežėjus teikti viešąsias paslaugas pagal viešųjų paslaugų įsipareigojimus parenka: 1) konkurso būdu, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 5 straipsnyje nurodytais reikalavimais; 2) tiesiogiai sudarydamos viešųjų paslaugų teikimo sutartį su vežėju, atitinkančiu Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 5 straipsnyje nurodytus reikalavimus.“

Pagal Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 5 straipsnyje nustatytą teisinį reguliavimą valstybės narės vietos kompetentinga institucija, organizuojanti keleivinio transporto viešųjų paslaugų teikimą (šiuo atveju – savivaldybė) šias paslaugas teikiantį vežėją neskelbdama konkurso gali parinkti tokiais būdais: nuspręsti keleivinio transporto viešąsias paslaugas teikti pati; tiesiogiai sudaryti keleivinio transporto viešųjų paslaugų teikimo sutartį su vidaus operatoriumi, t. y. teisiškai atskirtu subjektu, kurį ta savivaldybė kontroliuoja; tiesiogiai sudaryti keleivinio transporto viešųjų paslaugų

teikimo sutartį su trečiuoju asmeniu – keleivinio transporto paslaugas teikiančiu ūkio subjektu esant bent vienai iš šių sąlygų: 1) jo vidutinė metinė keleivinio transporto paslaugų vertė arba metinis vežimų atstumas savivaldybių institucijai pavaldžioje teritorijoje neviršija nustatytųjų Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 (jei numatoma vidutinė metinė tų paslaugų vertė neviršija 1 000 000 EUR arba jei metinis keleivinio transporto paslaugų atstumas neviršija 300 000 kilometrų, o tais atvejais, kai viešųjų paslaugų sutartis tiesiogiai sudaroma su maža ir vidutine įmone, eksploatuojančia ne daugiau kaip 23 transporto priemones, tos ribos gali būti padidintos iki vidutinės metinės tų paslaugų vertės, kuri neviršija 2 000 000 EUR, arba, kai jos susijusios su metinio keleivinio transporto paslaugų atstumu, – iki atstumo, kuris neviršija 600 000 kilometrų); 2) reikia imtis skubių priemonių, kai nutrūksta paslaugų teikimas arba kyla rimtas pavojus, kad tokia situacija susidarys, – ne ilgiau kaip 2 metus.

Pažymėtina, kad Susisiekimo ministerija jau anksčiau (2019 m. vasario 25 d.) yra gavusi UAB [vieno iš Vežėjų] siųstą 2019 m. vasario 21 d. Marijampolės vežėjų raštą, kuriuo vežėjai reiškia abejones dėl Marijampolės savivaldybės planų smulkiųjų vežėjų atžvilgiu. Prieduose pateikiame šį ir kitus, vėliau sekusius raštus. Pažymėtina, kad Marijampolės vežėjai ne kartą konsultavosi su Susisiekimo ministerijos specialistais telefonu dėl kilusios situacijos.

Informavome Marijampolės vežėjus, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas nustato ir savivaldybių veiklos priežiūros sistemą, pagal kurią Vyriausybės atstovai prižiūri, kaip savivaldybės laikosi įstatymų, kaip vykdo Vyriausybės sprendimus Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka. Savivaldybės institucijų ir valstybės tarnautojų aktai ar veiksmai, pažeidžiantys gyventojų, institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų teises, taip pat gali būti skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. [...].

Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą Konkurencijos tarybos funkcijos yra prižiūrėti, kaip ūkio subjektai, viešojo administravimo subjektai laikosi šio įstatymo nustatytų reikalavimų, ir nagrinėti, ar viešojo administravimo subjektų, išskyrus Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtus teisės aktus, priimti teisės aktai ar kiti sprendimai atitinka šio įstatymo 4 straipsnyje, nustatančiame viešojo administravimo subjektų pareigą užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę, nustatytus reikalavimus, informavome, kad pagal kompetenciją Marijampolės vežėjų raštuose išdėstytus prašymus turėtų įvertinti ir atitinkamus sprendimus priimti Konkurencijos taryba.“

8. Taryba informavo:

„Konkurencijos tarybos ekspertų preliminarium vertinimu, Marijampolės savivaldybės sprendimas pavesti keleivių vežimo paslaugas teikti savo bendrovei ir sudaryta sutartis atitinka Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintas vidaus sandorio sudarymo sąlygas, todėl nėra pagrindo tokio vidaus sandorio vertinti Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio aspektu ir teikti šį klausimą svarstyti tarybai.

Be to, nėra pagrįstų duomenų, kad Vilkaviškio rajono savivaldybė, pavesdama keleivių vežimo paslaugas Marijampolės–Vilkaviškio kryptimi be konkurso teikti Bendrovei-1, būtų sudariusi skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje rinkoje veikiantiems ūkio subjektams, todėl šis klausimas taip pat nebus teikiamas svarstyti tarybai. [...].

Įvertinusi Marijampolės savivaldybės pateiktus duomenis, Konkurencijos taryba papildomai Marijampolės savivaldybės paprašė pateikti Marijampolės savivaldybės tarybos sprendimą, kuriuo Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriui dėl keleivių vežimo paslaugų būtų pavesta sudaryti vidaus sandorį su Bendrove.

Atsakydama Marijampolės savivaldybė informavo, kad Marijampolės savivaldybės taryba 2022 m. sausio 31d. priėmė sprendimą Nr. 1-20 „Dėl vidaus sandorio sudarymo“ (toliau – Sprendimas), kuriuo Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriui pavesta sudaryti paslaugų teikimo sutartį vidaus sandorio pagrindu su Bendrove. [...]. Vis dėlto, remiantis šiuo metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu, išimtiniais atvejais Savivaldybės sprendimas pavesti keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugas teikti savivaldybės valdomai

bendrovei be konkurencingos procedūros yra leidžiamas. Vienas iš tokių išimtinių atvejų yra vidaus sandorio sudarymas. [...].

Pagal Marijampolės savivaldybės pateiktus duomenis nustatyta, kad Bendrovė yra savivaldybės kontroliuojama bendrovė, kurios 100 proc. akcijų savininkė yra savivaldybės taryba, privataus kapitalo nėra. Be to, remiantis Marijampolės savivaldybės pateiktais duomenimis, 87,65 procentų pajamų bendrovė gauna iš Marijampolės savivaldybės pavestų funkcijų vykdymo ar sutarčių su juridiniais asmenimis, kuriuos kontroliuoja Marijampolės savivaldybės administracija. Taigi, Sprendimas pavesti paslaugas teikti Bendrovei ir sudaryta Sutartis atitinka visas Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje numatytas sąlygas. [...].“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9.1. *Kelių transporto kodekse* (Kodeksas) reglamentuojama:

9.1.1. *4 straipsnis* – „3. Savivaldybių institucijos arba jų įgaliotos įstaigos valdo ir organizuoja keleivių vežimą vietinio susisiekimo maršrutais. Savivaldybių institucijos pagal savo kompetenciją leidžia vežėjams privalomus teisės aktus“;

9.1.2. *17^l straipsnis* – „1. Savivaldybių institucijos užtikrina bendrus interesus tenkinančių keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimą, kurio, atsižvelgdami į savo komercinius interesus, vežėjai neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu ar tokiomis pačiomis sąlygomis negaudami atlygio, vadovaudamasi Reglamentu (EB) Nr. 1370/2007. 2. Savivaldybių institucijos vežėjus teikti viešąsias paslaugas pagal viešųjų paslaugų įsipareigojimus parenka: 1) konkurso būdu, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 5 straipsnyje nurodytais reikalavimais; 2) tiesiogiai sudarydamos viešųjų paslaugų teikimo sutartį su vežėju, atitinkančiu Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 5 straipsnyje nurodytus reikalavimus. 3. Viešųjų paslaugų sutarčių turinį, trukmę, jų sudarymo sąlygas ir tvarką, vežėjų nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijai apskaičiuoti taikomas taisyklės nustato Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007. Nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija pagal Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priede išdėstytas taisykles.“

9.2. *Transporto veiklos pagrindų įstatyme* (TVPI) reglamentuojama:

9.2.1. *4 straipsnis* – „4. Savivaldybių institucijos formuoja viešojo vietinio transporto veiklos strategiją ir organizuoja jos įgyvendinimą“;

9.2.2. *13 straipsnis* – „1. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija ir (ar) savivaldybių institucijos užtikrina socialiai būtinų transporto paslaugų teikimą visuomenei. Patiriami dėl šių paslaugų teikimo nuostoliai vežėjams yra kompensuojami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos ir (ar) savivaldybių. [...]4. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija ir (ar) savivaldybės institucija, priėmusi sprendimą nutraukti viešųjų paslaugų sutartį, privalo sudaryti galimybę visuomenei naudotis alternatyvia transporto paslauga.“

9.3. *Vietos savivaldos įstatyme* (VSI) reglamentuojama:

9.3.1. *4 straipsnis* – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 8) bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo. Savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių; 9) savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus. Savivaldybės informuoja vietos gyventojus apie savo veiklą, sprendimų projektus, priimtus sprendimus ir sudaro sąlygas vietos gyventojams tiesiogiai dalyvauti planuojant ir įgyvendinant savivaldybės sprendimus;

10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; 12) reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą; [...]"

9.3.2. *6 straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...]; 33) **keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas**, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas; [...]"

9.3.3. *9 straipsnis* – „2. Savivaldybė gali steigti naujus viešųjų paslaugų teikėjus ir (ar) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo arba Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo, arba Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo nustatyta tvarka pavesti viešosios paslaugos teikimą jau įsteigtam viešųjų paslaugų teikėjui, kai: 1) teikiamos vandens tiekimo, nuotekų valymo, šilumos tiekimo, atliekų tvarkymo, **keleivių vežimo**, teritorijų ir gatvių priežiūros ir tvarkymo, maitinimo švietimo, socialinės globos arba sveikatos priežiūros įstaigose paslaugos; [...]"

9.3.4. *11 straipsnis* – „1. Savivaldos teisę įgyvendinanti institucija yra savivaldybės taryba. [...]"

9.3.5. *29 straipsnis* – „1. Savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos) – savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (pavaduotojai) (jeigu ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigiama (steigiamos) ir jeigu šiai (šioms) pareigybei (pareigybėms) suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Savivaldybės administracijos direktorius pavaldus savivaldybės tarybai, atskaitingas savivaldybės tarybai ir merui. 2. Savivaldybės administracijos direktorius vadovauja savivaldybės administracijai. Jis yra įstaigos vadovas. Savivaldybės administracijos direktoriaus skyrimo ir atleidimo tvarka nustatyta šiame ir Valstybės tarnybos įstatymuose. [...]. 8. Savivaldybės administracijos direktorius: 1) tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais; 2) tiesiogiai įgyvendindamas įstatymus, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimus, gali kreiptis į valstybinio administravimo subjektus, leisti įsakymus, privalomus savivaldybės administracijos struktūriniams padaliniais, seniūnijoms, į struktūrinius padalinius neįeinantiems valstybės tarnautojams, taip pat jam priskirtos kompetencijos klausimais – savivaldybės gyventojams ir kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams; [...]"

9.3.6. *36 straipsnis* – „Savivaldybė sudaro sąlygas vietos gyventojams dalyvauti tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus: 1) informuodama vietos gyventojus; 2) konsultuodamasi su vietos gyventojais; 3) vertindama ir viešindama konsultavimosi su vietos gyventojais rezultatus; 4) įtraukdama vietos gyventojus į sprendimų priėmimą.“

9.4. *Transporto lengvatų įstatymo (TLĮ) 8 straipsnyje* reglamentuojama: „Vežėjų išlaidos (negautos pajamos), susijusios su lengvatų taikymu, kompensuojamos (atlyginamos) pagal su jais sudarytas sutartis iš valstybės ir **savivaldybių biudžetų Vyriausybės nustatyta tvarka**: [...] 5) dėl važiavimo vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais, vežančiais keleivius per gretimų savivaldybių (įskaitant miestų savivaldybių) teritorijas, – iš šių savivaldybių biudžetų solidariai pagal tarpusavio susitarimą. [...]"

9.5. *Susisiekimo ministro 2006 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 3-62 patvirtintose Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklėse* (Taisyklės) reglamentuojama: „8. **Leidimus vežti keleivius vietinio (miesto ar priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutais išduoda atitinkamų savivaldybių institucijos arba jų įgalios įstaigos**. [...] 10. **Vietinio (miesto ar priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutai nustatomi, keičiami ir panaikinami atitinkamos savivaldybės institucijos arba jos įgalios įstaigos iniciatyva** [...]. 22. Pasibaigus sutarties ir leidimo (-ų) galiojimo terminui, jis gali būti pratęsimas,

kompetentingai įstaigai su vežėju sudarant naują sutartį ir išduodant naują (-us) leidimą (-us), jei pratęsti sutartį ir leidimą (-us) pageidaujantis vežėjas laikėsi šių taisyklių reikalavimų ir sutartyje nustatytų sąlygų. Sutarties ir leidimo (-ų) galiojimo terminas pratęsiamas ne ilgiau kaip 5 metams tomis pačiomis sąlygomis, kaip nustatyta šių taisyklių 19–21 punktuose. Sutarties ir leidimo (-ų) galiojimo terminas nepratęsiamas, jei vežėjas nesilaikė šių taisyklių reikalavimų ir sutartyje nustatytų sąlygų. [...]. 26. *Apie priimtą sprendimą panaikinti leidimą arba nepratęsti leidimo galiojimo termino pagal šių taisyklių 25 ir 22 punktų nuostatas kompetentinga įstaiga privalo pranešti vežėjui ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki leidimo panaikinimo arba galiojimo pabaigos datos.* [...]. 36. Vežėjai turi teisę apskųsti kompetentingos įstaigos sprendimus įstatymų nustatyta tvarka.”

9.6. *Susisiekimo ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 3-457 patvirtintame Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos apraše* (Aprašas) reglamentuojama:

„2. Šioje tvarkoje vartojamos sąvokos: **Kompetentingos įstaigos** – šiame tvarkos apraše minimos savivaldybių institucijos arba jų įgaliotos įstaigos, išduodančios leidimus vežėjams vežti keleivius reguliaraus susisiekimo autobusų (troleibusų) maršrutais ir kompensuojančios vežėjų nuostolius. Kitos šiame tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos *kelių transporto kodekse*. 3. *Sprendimus dėl būtinumo teikti visuomenei viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas – vežti keleivius vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų ir troleibusų maršrutais, maršrutų ar maršrutų tinklo savivaldybės administruojamoje teritorijoje organizavimo, atsižvelgdamos į savivaldybių finansines galimybes, – priima, parenka vežėjus ir sudaro viešųjų paslaugų teikimo sutartis su vežėjais savivaldybių institucijos.* 4. Kompetentingos įstaigos kiekvieną mėnesį kompensuoja vežėjams patirtus nuostolius, susidariusius teikiant viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas. Vežėjų patirti nuostoliai, susidarantys dėl savivaldybių tarybų nustatytų keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais nepakankamo dydžio tarifų, kompensuojami iš savivaldybių biudžetuose tam tikslui numatytų lėšų. Minėti vežėjų patirti nuostoliai nekompensuojami iš valstybės biudžeto. Savivaldybių institucijos išmoka kompensacijas vežėjams tiesiogiai arba per savivaldybių institucijų įgaliotas įstaigas savivaldybių institucijų nustatyta tvarka. [...]. 15. Ginčai dėl vežėjų patirtų nuostolių dėl keleivių vežimo reguliaraus susisiekimo autobusų ir troleibusų maršrutais kompensavimo sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. *Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2015 m. sausio 15 d nutarimas:*

„Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad asmens ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva suponuoja *inter alia* sutarčių sudarymo laisvę, sąžiningos konkurencijos laisvę, ūkio subjektų lygiateisiškumą ir kt.; jos yra neatsiejamos nuo galimybės asmeniui, norinčiam užsiimti ūkine veikla arba, priešingai, ja nebeužsiimti, be dirbtinių kliūčių patekti į rinką ir iš jos pasitraukti (2006 m. gegužės 31 d., 2009 m. kovo 2 d., 2009 m. balandžio 29 d. nutarimai). [...]. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti, asmuo ja naudojasi laikydamasis tam tikrų privalomų reikalavimų, apribojimų; nustatomais apribojimais neleistina paneigti tokias esmines ūkinės veiklos laisvės nuostatas, kaip ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumas, sąžininga konkurencija; [...].“ (2010 m. 4 rugsėjo 29 d., 2011 m. sausio 6 d., 2013 m. liepos 7 d. nutarimai).“

11. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika*

11.1. *2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009* – „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. [...]“;

11.2. *2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012*) – „[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos

Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-05-31 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“;

11.3. 2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013 – „Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir VAI, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“;

11.4. 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014 – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu. [...]“;

11.5. 2018-02-26 nutartis administracinėje byloje Nr. P-5-50-502/2018 – „Viešojoje teisėje veikiančios įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, o plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas. Tokios institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, privalo veikti tik taip, kaip numato teisės aktai, priešingu atveju būtų pažeistas viešojo administravimo subjektui taikytinas bendrojo draudimo principas – veikti taip, kaip nėra leidžiama. [...]“.

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į Pareiškėjų nurodytas aplinkybes, išskirtinos šios Skundo tyrimo dalys:

12.1. Dėl Marijampolės savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai sprendžiant (organizuojant) vežimo vietinio susisiekimo maršrutais klausimus bei „žlugdant smulkiųjų vežėjų verslą“.

12.2. Dėl Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai sprendžiant (organizuojant) vežimo vietinio susisiekimo maršrutais klausimus bei „žlugdant smulkiųjų vežėjų verslą“.

13. Atsižvelgus į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, pažymėtina:

13.1. LVAT 2013-12-27 nutartyje konstatuota: „Teisėjų kolegija [...] pastebi, jog valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtį atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAI viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai). Pagal **viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose**, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. lapkričio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010)“.

13.2. Viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas (VSI 6 straipsnis). **Savivaldybių institucijos arba jų įgalios įstaigos**

valdo ir organizuoja keleivių vežimą vietinio susisiekimo maršrutais, Savivaldybių institucijos pagal savo kompetenciją leidžia vežėjams privalomus teisės aktus (Kodekso 4 straipsnis). Savivaldybių institucijos formuoja viešojo vietinio transporto veiklos strategiją ir organizuoja jos įgyvendinimą (TVPI 4 straipsnis). Taryba yra savivaldos teisę įgyvendinanti institucija, o savivaldybės vykdomoji institucija – administracijos direktorius, direktoriaus pavaduotojas (VSI 11 ir 29 straipsniai).

Sprendimus dėl būtinumo teikti visuomenei viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas – vežti keleivius vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų ir troleibusų maršrutais, maršrutų ar maršrutų tinklo savivaldybės administruojamoje teritorijoje organizavimo, atsižvelgdamos į savivaldybių finansines galimybes, – priima, parenka vežėjus ir sudaro viešųjų paslaugų teikimo sutartis su vežėjais savivaldybių institucijos (Aprašo 3 punktą).

Dėl Marijampolės savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai sprendžiant (organizuojant) vežimo vietinio susisiekimo maršrutais klausimus bei „žlugdant smulkiųjų vežėjų verslą“

14. *Nagrinėjamu atveju:*

14.1. Marijampolės savivaldybė ir Vežėjai 2016-12-01 sudarė visuomenės aptarnavimo sutartis, kurios galiojo iki 2021-12-01. Taigi, sutartis su Vežėjais nebuvo nutrauktos, jos nebuvo pratęstos pasibaigus galiojimo terminui. Pažymėtina tai, kad, vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis (Viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų), savivaldybės privalo organizuoti viešųjų pirkimų procedūras arba sudaryti vidaus sandorį.

Vadovaujantis Taisyklių 26 punktu, apie priimtą sprendimą nepratęsti leidimo vežti keleivius galiojimo termino vežėjui turi būti pranešta ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki leidimo galiojimo pabaigos, sprendimai skundžiami teisės aktuose nustatyta tvarka. Tyrimu nustatyta, kad Vežėjai Marijampolės savivaldybės 2021 m. rugpjūčio 3 ir 4 dienos raštais buvo informuoti, kad leidimai vežti keleivius nuo 2021-12-02 nebus pratęsti. Pažymėtina, kad Marijampolės savivaldybė nenurodė savo sprendimuose nepratęsti leidimų vežti keleivius apskundimo tvarkos, todėl buvo pažeisti VAĮ nustatyti reikalavimai administraciniam sprendimui bei gero viešojo administravimo principas.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ) nuostatomis, administracinis sprendimas – teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. VAĮ 10 straipsnyje nustatyti reikalavimai, kas turi būti nurodyta administraciniame sprendime (analogiškas reglamentavimas įtvirtintas sprendimų priėmimo metu galiojusio VAĮ 8 str. 2 dalyje) Vienas iš tokių reikalavimų – apskundimo tvarkos ir terminų nurodymas.

Pažymėtina tai, kad Ministerija informavo, jog Marijampolės Vežėjai ne kartą konsultavosi su Ministerijos specialistais, Vežėjams buvo išaiškintos VSI nuostatos bei kokia tvarka gali būti skundžiami savivaldybės pareigūnų priimti sprendimai ir veiksmai;

14.2. Vadovaujantis Kelių transporto kodekso, Transporto veiklos pagrindų įstatymo, VSI nuostatomis, Marijampolės savivaldybės taryba 2019 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. 1-108 „Dėl keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų patvirtinimo“ įgaliojo Marijampolės savivaldybės administracijos direktorių organizuoti patvirtintų keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų vežėjų parinkimą, keisti, tvirtinti ir naikinti keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutus;

14.3. su Bendrove Marijampolės savivaldybė 2021-11-16 sudarė laikinojo keleivinio kelių transporto vietiniais (priemiesčio) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo sutartį, kuri įsigaliojo nuo 2021-12-02;

14.4. Marijampolės savivaldybės administracijos direktorius 2021-11-03 įsakymu

Nr. DV-1490 ir 2021-11-09 įsakymu Nr. DV-1515 patvirtino keleivių vežimo priemiesčio reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutus ir maršrutų eismo tvarkaraščius. 2021 m. lapkričio 19 ir 24 d. informacija apie maršrutus pateikta gyventojams savivaldybės interneto svetainėje. Įvertinus gyventojų pastabas, pageidavimus, eismo tvarkaraščiai buvo koreguoti;

14.5. pateikta informacija ir dokumentai, kad C įmonei „visą sutarties laikotarpį buvo kompensuojamos lengvatos, o nuostoliai – 2020–2021 m.“ Taip pat pateikta informacija, kad savivaldybė vežėjams nuolat „kompensavo išlaidas (negautas pajamas) dėl keleiviams suteiktų lengvatų ir nuostolių“. Seimo kontrolierė neturi pagrindo šia informacija netikėti;

14.6. Marijampolės savivaldybės taryba 2022-01-31 priėmė sprendimą Nr. I-20, kuriuo savivaldybės administracijos direktoriui pavesta sudaryti su Bendrove paslaugų teikimo sutartį vidaus sandorio pagrindu.

Konkurencijos taryba, kurios kompetencijai priskirta vertinti, ar sudaryta sutartis atitinka Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintas vidaus sandorio sudarymo sąlygas, informavo, kad Marijampolės savivaldybės sprendimas pavesti keleivių vežimo paslaugas teikti savo bendrovei ir sudaryta sutartis atitinka Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintas vidaus sandorio sudarymo sąlygas, todėl nėra pagrindo tokio vidaus sandorio vertinti. Taryba pažymėjo ir tai, kad, remiantis šiuo metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu, „išimtiniais atvejais savivaldybės sprendimas pavesti keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugas teikti savivaldybės valdomai bendrovei be konkurencingos procedūros yra leidžiamas. Vienas iš tokių išimtinių atvejų yra vidaus sandorio sudarymas.“ Apie Tarybos poziciją Vežėjai buvo informuoti;

14.7. nustatyta, kad Marijampolės savivaldybė teisės aktuose nustatyta tvarka teikė Vežėjams, C įmonei atsakymus į jų prašymus, tačiau atsakymuose nenurodė apskundimo tvarkos, tuo pažeisdami VAI nustatytus reikalavimus administraciniam sprendimui bei gero viešojo administravimo principą. Tyrimu nustatyta, kad Pareiškėjai skundus rašė ne tik Seimo kontrolierių įstaigai, bet ir kitoms savivaldybės ir valstybės institucijoms, kurios savo atsakymuose aiškino teisės aktų nuostatas, savivaldybių priimtų sprendimų apskundimo tvarką.

Pažymėtina, kad Seimo kontrolierė 2021-12-08 raštu Nr. 4D-2021/2-1464 taip pat išaiškino savivaldybių administracinių sprendimų apskundimo tvarką. Taigi, darytina išvada, kad Pareiškėjams buvo žinoma savivaldybių atsakymų, administracinių sprendimų apskundimo tvarka.

15. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (pvz., dėl pareigūnų laiku nepriimtų sprendimų, kuriuos pagal įstatymą jie įgalioti priimti, dėl informacijos asmenims apie jų teises, priimtų sprendimų apskundimo tvarką nesuteikimo, dėl pagal kompetenciją pareiškėjams pateiktų neišsamių paaiškinimų ir pan.), pateikdami jų veiklos juridinį įvertinimą, tačiau *nevertina valstybės ar / ir savivaldybių institucijų priimtų sprendimų politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu.*

Pažymėtina tai, kad Seimo kontrolieriai netiria savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos. Taigi, Seimo kontrolierių kompetencijai nepriskirta vertinti Savivaldybės tarybos priimtų sprendimų (pvz., dėl transporto maršrutų sukūrimo / panaikinimo ir kitų) pagrįstumą ir teisėtumą. Seimo kontrolieriai nesprenžia ginčų dėl teisės.

16. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Marijampolės tarybos sprendimais savivaldybės administracijos direktoriui buvo pavesta organizuoti patvirtintų keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutų vežėjų parinkimą, keisti, tvirtinti ir naikinti keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusais maršrutus, Vežėjai teisės aktuose nustatytais terminais buvo informuoti apie sutarčių termino pabaigą ir priimtą sprendimą nepratęsti leidimų vežti keleivius (sprendimai skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka), savivaldybė teikė atsakymus Pareiškėjams. Taigi, Pareiškėjų skundas atmetinas.

Teiktina rekomendacija Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriui dėl Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio nuostatų laikymosi.

Dėl Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai sprendžiant (organizuojant) vežimo vietinio susisiekimo maršrutais klausimus bei „žlugdant smulkiųjų vežėjų verslą“

17. *Nagrinėjamu atveju:*

17.1. Konkurencijos taryba pateikė informaciją, jog „nėra pagrįstų duomenų, kad Vilkaviškio r. savivaldybė, pavesdama keleivių vežimo paslaugas Marijampolės–Vilkaviškio kryptimi be konkurso teikti Bendrovei-1, būtų sudariusi skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje rinkoje veikiantiems ūkio subjektams, todėl šis klausimas taip pat nebus teikiamas svarstyti tarybai“;

17.2. maršrutą Nr. 29 nustatė ir panaikino Marijampolės savivaldybė ir apie tai tik informavo Vilkaviškio r. savivaldybę; kaip jau nustatyta, apie tai buvo informuota C įmonė. C įmonės 2021-07-26 prašymas buvo apsvarstytas Vilkaviškio r. savivaldybės Vietinio susisiekimo maršrutų eismo tvarkaraščių derinimo nuolatinės komisijos posėdyje (2021-07-28), kurio metu priimtas sprendimas nepripažinti maršruto Marijampolė–Vilkaviškis–Kybartų muitinė visuomenei būtinu. C įmonė apie tai informuota 2021-07-30. Priimto sprendimo apskundimo tvarka nenurodyta, todėl pažeisti VAĮ nustatyti reikalavimai administraciniam sprendimui bei gero viešojo administravimo principas.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ) nuostatomis, administracinis sprendimas – teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. VAĮ 10 straipsnyje nustatyti reikalavimai, kas turi būti nurodyta administraciniame sprendime (analogiškas reglamentavimas įtvirtintas sprendimų priėmimo metu galiojusio VAĮ 8 str. 2 dalyje) Vienas iš tokių reikalavimų – apskundimo tvarkos ir terminų nurodymas;

17.3. Vilkaviškio r. savivaldybė nekeitė maršrutų Kybartų kryptimi eismo tvarkaraščių, o vykstančiųjų Marijampolės kryptimi poreikiams patenkinti buvo pritaikytas esamas maršrutas (pažymos 6.2 punktas). Bendrovė-1 nuo 2021-12-02 keleivius pradėjo vežti patikslintu maršrutu, t. y. savivaldybė nenustatė naujo maršruto, tik esamą maršrutą Nr. 00159-1 pritaikė gyventojų poreikiams. Pažymėtina, kad Bendrovė-1 šį maršrutą aptarnavo nuo 2012 metų. Informuota, kad gyventojai apie pasikeitusį vežėją buvo informuoti;

17.4. Seimo kontrolieriui pateikta informacija, kad Vilkaviškio r. savivaldybė vykdo Keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutais Vilkaviškio r. savivaldybėje (mieste ir priemiestyje) paslaugos viešąjį pirkimą. Apie tai informuota C įmonė (pažymos 6.5, 6.6 punktai).

18. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (pvz., dėl pareigūnų laiku nepriimtų sprendimų, kuriuos pagal įstatymą jie įgalioti priimti, dėl informacijos asmenims apie jų teises, priimtų sprendimų apskundimo tvarką nesuteikimo, dėl pagal kompetenciją pareiškėjams pateiktų neišsamių paaiškinimų ir pan.), pateikdami jų veiklos juridinį įvertinimą, tačiau *nevertina valstybės ar / ir savivaldybių institucijų priimtų sprendimų politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu.*

Keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas yra savivaldybės funkcija, taigi jos kompetencijai priskirta spręsti visus su maršrutų nustatymu, eismo tvarkaraščių sudarymu susijusius klausimus.

19. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Vilkaviškio r. savivaldybė vykdė jai priskirtas funkcijas, teisės aktuose nustatyta tvarka sprendė keleivių vežimo (esamo maršruto pratęsimo, eismo tvarkaraščių sudarymo klausimai) problemą, Marijampolės savivaldybei panaikinus maršrutą Nr. 29, svarstė C įmonės prašymus, teikė atsakymus ne tik įmonei, bet ir Lietuvos Respublikos Seimui, Konkurencijos tarybai ir kitoms institucijoms. Taigi, Pareiškėjų skundas atmestinas.

Teiktina rekomendacija Vilkaviškio r. savivaldybės administracijos direktoriui dėl Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio nuostatų laikymosi.

20. Atkreiptinas Pareiškėjų dėmesys į tai, kad:

20.1. vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nuostatomis, prižiūrėdamas, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės nutarimus, Vyriausybės atstovas tikrina, ar savivaldybės administravimo subjektų teisės aktai neprieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir kitiems su įstatymų įgyvendinimu susijusiems centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtiems teisės aktams (toliau – Vyriausybės nutarimai); galimai neteisėtus savivaldybės administravimo subjektų teisės aktus šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka siūlo panaikinti arba pakeisti;

20.2. savivaldybė (viešojo administravimo subjektas), vykdydama viešojo administravimo veiklą, teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma priima administracinius sprendimus, kurie privalomi ir skirti konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. Savivaldybių administraciniai sprendimai (kaip šiuo atveju – sprendimas panaikinti maršrutus, neišduoti leidimų vežti keleivius ir kiti) skundžiami teismui.

Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatomis (17 straipsnis), administraciniai teismai sprendžia bylas dėl savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti veiksmus; žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (Civilinio kodekso) 6.271 straipsnis).

Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Taigi, Pareiškėjai dėl savivaldybių priimtų sprendimų (leidimų vežti keleivius neišdavimo, maršrutų panaikinimo, žalos atlyginimo ir kitais klausimais) turi teisę kreiptis į teismą.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

Vežėjų skundą dėl Marijampolės savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) atmesti.

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

Vežėjų skundą dėl Vilkaviškio rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) atmesti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio

1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė *Marijampolės savivaldybės ir Vilkaviškio rajono savivaldybės administracijos direktoriams* rekomenduoja imtis administracinių priemonių užtikrinti, kad teikiant asmenims atsakymus į jų prašymus / skundus, informuojant apie priimtus administracinius sprendimus būtų vadovaujamosi Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis, t. y. atsakymuose, sprendimuose būtų tinkamai nurodoma apskundimo tvarka.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė